

ПРОФИЛАКТИКА АЖЫЛЫ

Бистин районун бүгү уутт бүүрүлгелеринде профилактика чөвүлөдөрү, автотранспорт ажылын контролдар хөй-ниги комиссиялары, бүгү-ниги өөредилгенин талаамы-биле штабтар ажылдап турар.

жизнидеги акжидерини айтырларын районун партия активини хуралдык, район Советини сессиязынга үш удаа чугаалажып көргөн.

Борум-чурум урээр чоруктары болдурбас дээш баш уутт чорудар ажылдар коммунисттик кижиздилгенин, күш-ажылын сагыла-чурумун болгаш эрге-чурумуну быжыглаар талаамы-биле уутт ажылдарын тудуш кезээ болур.

«Арагалаашкыга болгаш алкогелизмге даур демиселди күштедирер талаамы-биле кемелдер дугайында РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарлын күседиричте утлуган кемелдерин районда ажылдап кылган.

Социалисттик хойлу-дурму быжыгдарынын, ажылы чоннарнын хойлу-дурму кижиздилгенин, милициянын уруглар комманданын иштин херектер кидизинин, милициянын уруглар комманданын иштин херектер кидизинин, милициянын уруглар комманданын иштин херектер кидизинин.

«Арагалаашкыга уду демисел талаамы-биле район комиссия профилактика чөвүлөдөрүнө даянаш, чамалык ажылдарын кылп, алкогелизмден араан кижилерин эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап.

«Арагалаашкыга болгаш алкогелизмге даур демиселди күштедирер талаамы-биле кемелдер дугайында РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарлын күседиричте утлуган кемелдерин районда ажылдап кылган.

«Арагалаашкыга уду демисел талаамы-биле район комиссия профилактика чөвүлөдөрүнө даянаш, чамалык ажылдарын кылп, алкогелизмден араан кижилерин эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап.

«Арагалаашкыга уду демисел талаамы-биле район комиссия профилактика чөвүлөдөрүнө даянаш, чамалык ажылдарын кылп, алкогелизмден араан кижилерин эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап.

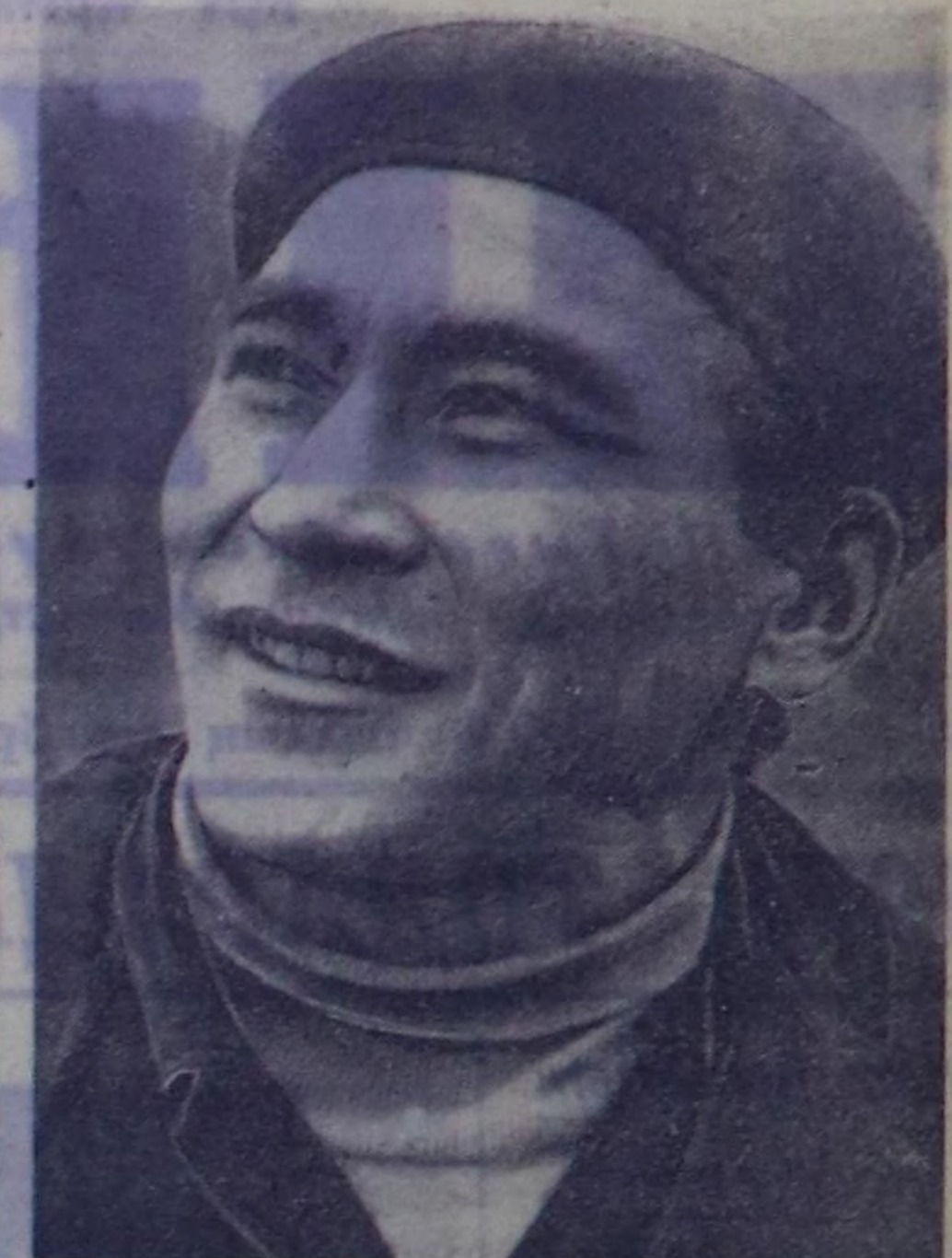
«Арагалаашкыга уду демисел талаамы-биле район комиссия профилактика чөвүлөдөрүнө даянаш, чамалык ажылдарын кылп, алкогелизмден араан кижилерин эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап.

«Арагалаашкыга уду демисел талаамы-биле район комиссия профилактика чөвүлөдөрүнө даянаш, чамалык ажылдарын кылп, алкогелизмден араан кижилерин эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап.

«Арагалаашкыга уду демисел талаамы-биле район комиссия профилактика чөвүлөдөрүнө даянаш, чамалык ажылдарын кылп, алкогелизмден араан кижилерин эмнедирини кемелдерин ап, алаан хой арагачыларын эмнедирини кемелдерин ап.

«Коммунарның» маадырлары

Перьме машина тудушкунуун «Коммунар» заводунун бүүдүрүп үндүрүп турары суур-галачык краннар чаа «профессионалы» шингедип алган.

И. М. Торев харылаанын дуржулагалы монтеру. Ажылдыга мергежэн ол мастер Саян-Шушенское ГЭС-тин тудууда ады чык болгон.

КОЛ ДАЯНЫР КҮШ

Партбөлүктөрдүн күш-ажылы коллективтерде акжидерини ортузунга организастыг болгаш политмасалыг ажылды дөшүтүп чорутуулардан партия организациязынын дайлычы арга-шынээш узуу-биле хамдаржыр.

Вибромоторлуг грейферлер-биле чөвүлөдөр краннарнын баштайгы мөөнүн чурттуу ыш-улетпур ажыл-агыйларын чоруткан, ыччарга келер чылын ол маадыр-чүдүрүчүлөр Безорусиянын, Карелиянын, Сибиринин болгаш Иракы Чоон чүктүн ыш-беткекчилеринге дузалажып чеде бээр.

СЭТА-ның көрр. ПЕРМЬ.

Тайылбырлыг чүүл 56 ХОНГАШ-ЛА БИР ДАГАА

Куш ажылынын Бүгү-эмел эртем-шинчиле болгаш технологту институтунун ажылдакчылары дага оолдарын чөмгөр долу мөчүлөдүг комбинир чөмөриини рентируразын ажылдап кылганар.

«Найыл» салбырларында партбөлүктөрдүн отчет-сонгудалыг хуралынын сонно элөөн эркектер. Ол уенин дургузунда партбөлүктөрдүн ажыл-чорудулганын дугайында оон организастыгынын информацияларын хуралдарга дынаваан.

Дага оолдарын үш үеде уауп, чөмгөр. Оон баштайгы кезээ үш хун ургучулар. Ол үеде куштарга белен шингезтирер, эки ферментилеринг хоолууг чөмөриин бээр.

«Найыл» салбырларында партбөлүктөрдүн отчет-сонгудалыг хуралынын сонно элөөн эркектер. Ол уенин дургузунда партбөлүктөрдүн ажыл-чорудулганын дугайында оон организастыгынын информацияларын хуралдарга дынаваан.

КУШ-АЖЫЛГА ЧАРЫШКА

«Сүт-Хал» совхозтун Оленин хойжу бригадасы беш чылын тодарадыкчы чылып күш-ажылы чөвүлөдөрү-биле доолу турар. Хойжулар төрүү чүс болга онааштыр 90 хураганын, холдан-на 2 килограмм 500 грамм дүк алыр хүдүзүгени чыл эгизинде алган, чүс хойлан-на 92 хураганын доруктурган болгаш хой бүрүзүден 2 килограмм 700 грамм дүктү кырган.

Коммунист Быстан-оол Донга 1964 чыла хой кадарып эгезен. А 1957 чылаан бээр хой кадарыпшаан, Оленин хойжу бригадасын удуруп турар. Эрткен үеин дургузуна ол боду бааг эвек көргүзүлгөн чөвүлөдөрү алган.

«Сүт-Хал» совхозтун Оленин хойжу бригадасы беш чылын тодарадыкчы чылып күш-ажылы чөвүлөдөрү-биле доолу турар. Хойжулар төрүү чүс болга онааштыр 90 хураганын, холдан-на 2 килограмм 500 грамм дүк алыр хүдүзүгени чыл эгизинде алган, чүс хойлан-на 92 хураганын доруктурган болгаш хой бүрүзүден 2 килограмм 700 грамм дүктү кырган.

Роман Касьянович Новиков — «Ленин орку» совхозтун дарганы. Ол 30 чыл ажылдаан. Хөвчүн дарган негээ ажылдагы техниказын септээрине хергелээз икентерини механизаторларынын хөвчүр ай-шаанда эки шынарлыг кылдыр кылп турар.

«Сүт-Хал» совхозтун Оленин хойжу бригадасы беш чылын тодарадыкчы чылып күш-ажылы чөвүлөдөрү-биле доолу турар. Хойжулар төрүү чүс болга онааштыр 90 хураганын, холдан-на 2 килограмм 500 грамм дүк алыр хүдүзүгени чыл эгизинде алган, чүс хойлан-на 92 хураганын доруктурган болгаш хой бүрүзүден 2 килограмм 700 грамм дүктү кырган.

«Сүт-Хал» совхозтун Оленин хойжу бригадасы беш чылын тодарадыкчы чылып күш-ажылы чөвүлөдөрү-биле доолу турар. Хойжулар төрүү чүс болга онааштыр 90 хураганын, холдан-на 2 килограмм 500 грамм дүк алыр хүдүзүгени чыл эгизинде алган, чүс хойлан-на 92 хураганын доруктурган болгаш хой бүрүзүден 2 килограмм 700 грамм дүктү кырган.

«Сүт-Хал» совхозтун Оленин хойжу бригадасы беш чылын тодарадыкчы чылып күш-ажылы чөвүлөдөрү-биле доолу турар. Хойжулар төрүү чүс болга онааштыр 90 хураганын, холдан-на 2 килограмм 500 грамм дүк алыр хүдүзүгени чыл эгизинде алган, чүс хойлан-на 92 хураганын доруктурган болгаш хой бүрүзүден 2 килограмм 700 грамм дүктү кырган.

2. Трактор-биле 70 километр черже

«Тончу», Эгези 1-ги арыкка. Туман-пай-биле бүртеттинип алган Тес-Хемини ууну кайдалаа-лаа билдирмес. Соок дөвүн гүрдү чөдүр турар. Сондай талаамы-биле туман дугулаан шынаа, э оон талаамында — делдем хөвү болгаш Таным-Улаанын кыдыр хаярларын сынып. Дошталган калган орук-биле хап олурар, төнер-лаа чок.

«Тончу», Эгези 1-ги арыкка. Туман-пай-биле бүртеттинип алган Тес-Хемини ууну кайдалаа-лаа билдирмес. Соок дөвүн гүрдү чөдүр турар. Сондай талаамы-биле туман дугулаан шынаа, э оон талаамында — делдем хөвү болгаш Таным-Улаанын кыдыр хаярларын сынып.

«Тончу», Эгези 1-ги арыкка. Туман-пай-биле бүртеттинип алган Тес-Хемини ууну кайдалаа-лаа билдирмес. Соок дөвүн гүрдү чөдүр турар. Сондай талаамы-биле туман дугулаан шынаа, э оон талаамында — делдем хөвү болгаш Таным-Улаанын кыдыр хаярларын сынып.

«Тончу», Эгези 1-ги арыкка. Туман-пай-биле бүртеттинип алган Тес-Хемини ууну кайдалаа-лаа билдирмес. Соок дөвүн гүрдү чөдүр турар. Сондай талаамы-биле туман дугулаан шынаа, э оон талаамында — делдем хөвү болгаш Таным-Улаанын кыдыр хаярларын сынып.

«Тончу», Эгези 1-ги арыкка. Туман-пай-биле бүртеттинип алган Тес-Хемини ууну кайдалаа-лаа билдирмес. Соок дөвүн гүрдү чөдүр турар. Сондай талаамы-биле туман дугулаан шынаа, э оон талаамында — делдем хөвү болгаш Таным-Улаанын кыдыр хаярларын сынып.

3. Артык кезектер кайдал?

Тестин шынаамы ужу-кыдым кыдыбес кылдыр шөйлүп көрүп барган. Кезек-кезек талдар, халдырар. Оларын арзында ойбак шыктардан хымыр кынып үгөн. Ону бүрүн-биле кезип ажал алыр чөс болза, муң-муң тонна мал чеки-дир!

«Тончу», Эгези 1-ги арыкка. Туман-пай-биле бүртеттинип алган Тес-Хемини ууну кайдалаа-лаа билдирмес. Соок дөвүн гүрдү чөдүр турар. Сондай талаамы-биле туман дугулаан шынаа, э оон талаамында — делдем хөвү болгаш Таным-Улаанын кыдыр хаярларын сынып.

УРАЛ — ИНДУСТРИЯ ВЫС ЧОРГААРАЛЫ

Орус терини даш куржагызым — Урал тер интинчи тоолотуру байлаа болгаш бугу тала-биле хөгжөөн ачыл-агылы-биле делегейге сурагалам. Бо черин бөлүсө кайгылык чараш уугу-хуу-биле шапсаан. Эрте-буруну чалым аалар тайга үнүжү-биле каастанган. Ак-жок Тундра, чинге болган каабаа бурулуз арга-арыг, Оренбургтун дегем ховулары, Кама болган Чусовай кемириниң турмазыды эриктири, Курганын даш куйлары — догхан буткен угуулаары-биле станоктук болган станоктук адагастары-биле кичи сагы-жында арыбас солун сактымшкынарны арттырып каар...

Уралдың экономикалык районунда беш область — Свердловск, Пермь, Челябинск, Курган, Оренбург болган бир автономият республика — Удмуртия кирип турар. Тус чарды деңгээли 650 мүн дөрбөлчүн километр, чурттагы чону он беш миллион ажы кижил.

Урал — орус металлургиялык кавайы. XVI—XIII чүс чылдарда Россияның экономикасында ол онза черин ээлеп өгөлдө, инчан аяа үлөтүрүп, бирги эөлчөдө металлургияны тургузуп өгөлдө.

Октябрьдин социализмге Улут революциянын соода Урал чаагы-биле хөгжүп өгөлдө. Коммунист партия болган Совет каах Уралды СССР-ниң бир дайныр күчү кылдыр көрүп келген болган ишчаар курун-даа турар, мычтанган оон бүдүрүчкү күстериң тэгжүдөр таламы-биле онза са-

гын салын турар. В. И. Ленин Октябрь революция социализмге тургузуушкуну планын ашканд кылып тура, оон материалдык үндөсүн эрте болган техникалык өсөлүзү чедимшинеринге үндөсүлөтүнгөн улуз үлөтүрүп бозур ужураат деп демдегелен. Аар үлөтүрүп тургузаарыңа Уралды бирги чериниң ужуру-дузалыг деп санаан.

Уралдың демир рудазына болган Сибириниң хомур-дажына үндөсүнүн үлөтүрүп чангыс зай комплексиңиң тургузар дугайында идея Россияны электрияндар дугайында Күрүнө планына (ГОЭРО) тодаргай боттанган. Тодаргай күрүнө планы-биле башкарын турар улус ачыл-агынын эрте-ажылы өзүгаар Урал бирги чергеде турар. Чүгэ дээр, Россияның Европа таламы-биле Сибириниң кызылгарында эгертимес перспективасы оон байлаан долузу-биле ашканд болурунча чайлаш чок абзадан турар-дыр деп, ол документтеде чүгалап турар.

Ада-чурттуң Улут дайышынын үзүндө Урал чөпөк бөдүрүр дарган кылдыр хуулган. Моон күчүдүг дайычы машиналар, боо-чөпөк, өлк-чөпөк фронтунге үзүктөл чок шуужу турган.

Беш чыл планларының дургузунда шийгээтинген Уралды байлаан Совет чурт долузу-биле ашканд турар. Урал — СССР-ниң эң улуз экономикалык райондарының бирээзи. Бистин улуз ачыл-агыныска оон ролу онза улуз болган хой таламы.

Ол болаа чүгө чуртка эвес, харын делегейде эң улуз чуртка металлургия черери-ниң бирээзи. Амгы беш чылда беш миңда чаа прокат станлары, домна суугулары, конверторлары дөм өскөсери-даа ачылгалче кирип турар.

Урал болган — оон машина бүдүрүлгөсү делегейге ат-сурагыл. Уралда прокат станларының болган домна печкаларының демир-хөрескелдерин, азы буру машиналарын болган аппараттарын, химия үлөтүрүгө дежилелерин, чылдыгыга хооралаарын, алдын тывын үлөтүрүгө хөрескелдерин, өскөсөтүрүлгө, орук машиналарын, илчирбегин аар тракторларын, чинк болган чүкь автомашиналарын бүдүрүп турар.

Уралдың хой-хой машиналары совет үлөтүрүп чүгө адыралының сайыраанын болган техниктиң денелин тодарып турар. Чикек кылдыр Уралдың чүгө аар машина туудушкун заводун аң көрөөл. Оон хөдөткөсүн кылган дежилелерин ачылган бистин чуртувуста демир рудазынын чиг-дизиниң кол нурутуң, нефтиниң хой кезини ачылган кылып, шойнуң дөртүн үш кезини ээлдирип турар. «Уралмаш» завод тоску беш чылда 80 кубометр ишкери үсүштүгү, чү метр узун согуңуң болу чорутуу экекаторларларын, чер иштинче 15 километр чедир хандыр өрүмнөр чаа нефть тургузулганын, ишкери 5000 кубометр, делегейде эң

улут домна суугуларын демир-хөрескелдерин бүдүрүп үндүрүп турар.

Химия, маш болган маш ашканд кылдыр үлөтүрүп, турут материалдарының бүдүрүлгөсү, нефть болган газ сайыралыгыга калбаа-биле хөгжөөн. Урал заводтарының маркаын баскан продукцияларын дашткы чурттарда беш хойну кирип болур. Чикээ, Свердлов область бүдүрүп турар барааннары 80 ажыг чурттарже экспорттап турар база ол хире чурттар Барын Уралдың — Пермь областың болган Удмурт АССР-ниң бүдүрүп продукцияны сатып ап турар. Уралдың заводтары социализмге чурттарда болган хөгжүп турар күрүслерде индустрияның хой санын чаа туудууларын дежилелер-биле ченсегеп турар.

Аар үлөтүрүп — бо экономикалык районун мөзүзү ол. Мыччала-даа Урал — бугу чүгөге мастер. Мыда постаанын болган шийиниң, хир аймак болган шийиктерин, бажын хөрескелдерин болган спорт хөрескелдерин, шактары болган духтерин дөм, чинк үлөтүрүп өскө-даа хой кылгыларын бүдүрүп турар. Урал СССР-де-даа, дашткыла-даа дашта уран кылгылар бүдүрүрү-биле баш сурагыл.

Урал чүгө металл-биле эвес, харын тара-биле баш байлаа. Оренбург болган Курган областар РСФСР-ниң баранын тараанын дүк хой кезеп берип турар. Уралдың экономикалык хөгжүлгөсү чүгө роль эртеденнерге дамааркың

турар. Мында 35 муң хире эртеденнер, оларнын иштинде эртемениң 500 докторлары болган 600 ажыг кандидаттары ачыл-дап турар. СССР-ниң эртемен академиямын мана ашканд турган азын чериниң базасында 1971 чылда тургустунган Уралдың эртемен төвү чүгө фундаменталды эртемен ичинилелдерин чорутуп турар эвес, харын ол деңгээлдерин бүдүрүп күстери-ниниң хөгжүлгөсүн өскөкөйгү кирип кирип турар. Топтуң эртеденнери Уралда экономика хөгжүлгөсүн чүгө айттырылганын ашканд кылдып турар. Мыңгы айттырылганын бирөөн ашканд турар бүдүрүлгөсүн чурттары дежилелерин күзө-биле продукция бүдүрүп үндүрүп күзө-биле болур. Уралдың үлөтүрүп төвү таламы-биле хөгжүвүшү, бирги классик техникамын-биле ченсегелен амгы үеңиң индустриянын гиганттары-биле база дежилелерин созууру болган модернизация долузу-биле чоруп турар эрте заводтарың холушка болуп турар.

Уралдың экономикалык болган социал чүгө айттырылганын Уралдың эртемен төвүн экономика Институту чорутуп турар. Ол институт Уралдың бүдүрүп күстери хөгжүлгөсүн болган сайгара тургузарының чингине схемалы ашканд кылдырына киришкен. Бо экономикалык районда бүдүрүлгөсүн 92 белдирлерин тодараткан, оларга бугу таламы характеристары берген, өздөсүңиң перспективаларын өрөңиң көргөн. Институтта специалист-

социологтарың бар бооп турары бүдүрүгө коллективтериниң, хоорайларың хөгжүлгөсүн экономикалык болган социал планнашкынын чедимшиңиң хөгжүтүрүр арганы берип турар.

Уралдың кеңир үеңи улут. Оон үлөтүрүп, кээдө, ачыл-агылып, транспортту улам ишай хөгжүлгөсүн, чурттагы чиниң-биле холбашкан согулаары чедимшиңиң индустрияларын эрежок чүгө чүгөдөр шунтуу бар. Ол дээр — хой чылдарың иштинде тургустунган, аразында тузуп харызаалыг бүдүрүлгөсүн болган адыралың күчүлү ачыл-агы комплексин-дир. Ол дээр — үлөтүрүп чачыл болган адыралың өн-өн, харын чүс-чүс чылдарда хандырып шыдаар бой-дө куралдарының базалары-дыр. Ол дээр — улус ачыл-агының бугу адыралының белик мергезилдик база тургузарың калдарың элбө болган азы-бүрү өрөдөлгө черлериниң хой адыралыг чет-кыя-дир. Ол дээр, адыралыг соода, нийетик бүдүрүлгөсүн улам ишай техниктиң денелинге база оон ашкыты чоруп белдирине дулаан турар улут эрте-индустриал базасы-дыр.

Михаил СЕРГЕЕВ,
экономика эртеменниң доктору, СССР-ниң ЭА-ның Урал Эрте төвүн президиумунун дарганының бирги ордакчызы.
СВЕРДЛОВСК.

Хөй уругларлыг иелерни „Иенин алдары“ орден-биле болгаш „Иенин медалы“ медаль-биле шаннаар дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлыы

- ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун өмүңгөндөн шаңнаары бола:
    - ЧӨӨН-ХЕМЧИК РАЙОН**
      - Тос чуртун божаан болган кижизиктен иелерни
      - «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
      - Александра Ивановна Күжүгет — Чадаана хоорайда өг-бүлө ээзи.
      - Чолай Хереловна Куулар — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
      - Момук Монгосевна Солунам — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
      - Сес уругун божаан болган кижизиктен иелерни
      - «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
      - Кара-кис Самбуевна Куулар — Тесе-Хая суурда өг-бүлө ээзи.
      - Сендицама Шыткы-ооловна Монгуш — Чыргында уругтар хелинин ажилчыны.
      - Чылбак Хунел-Кароовна Ондар — «Сельхозтехника» Район салбарының ажилчыны.
      - Дуур Лопсон-Шыраповна Ооржак — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
      - Чуруш Алияовна Ооржак — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
      - Спиринцама Ламасевна Саая — «Чиря-Бажы» совхозтун ажилчыны.
      - Чеди уругун божаан болган кижизиктен иелерни
      - «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
      - Севил Мокунуевна Кара-Саа — Чадаана хоорайда өг-бүлө ээзи.
      - Мыкылай Казановна Куулар — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
      - Вин-оол Монгушевна Ондар — Коммуна бүдүрүлгелер комбинатының кассирин.
      - Хензи Дамбайовна Ондар — «Октябрь 30 чыл» колхозтун ажилчыны.
      - Елзавета Бавуу-Доржу Ооржак — СЭКП-ниң XXII съездин аттыг совхозтун ажилчыны.
      - Татьяна Дамбайовна Ооржак — «Чиря-Бажы» совхозтун ажилчыны.
      - Долзатмаа Сатовна Шулуу — Орук-ажылдаа участогунун ажилчыны.
      - Ады уругун божаан болган кижизиктен иелерни
      - «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
      - Чечен Базыровна Куулар — Район ажилчыны.
      - Чылбак-кис Дамбаевна Куулар — Тесе-Хая школазының ажилчыны.
      - Даш Чангышевна Монгуш — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
      - Миртынай Кууларовна Монгуш — «Алаан-Маалыр» совхозта уруглар хелинин ажилдакчызы.
      - Уржунмай Чимит-Доржуевна Монгуш — «Сут-Хал» совхозтун ажилчыны.
      - Александра Күдер-ооловна Ооржак — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
      - Кок Куроевна Ооржак — СЭКП-ниң XXII съездин аттыг совхозтун ажилчыны.
      - Сүдүнмаа Кууларовна Самбуу — район эңгелгезиниң ажилчыны.
  - Беш уругун божаан болган кижизиктен иелерни
  - «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
  - Сергеймаа Дамбайовна Донгак — «Сут-Хал» совхозтун ажилчыны.
  - Бопа Дамдыновна Куулар — Баян-Тала ортумак школазында педсовет ажилчыны.
  - Дозургай Селеновна Куулар — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
  - Сүгдер Сүүр-ооловна Куулар — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
  - Чыртак-кис Хөйпеновна Куулар — СЭКП-ниң XXII съездин аттыг совхозтун ажилчыны.
  - Бинца Чыртактоповна Монгуш — «Октябрь 30 чыл» колхозтун ажилчыны.
  - Галина Комбуевна Монгуш — Чадаана хоорайда өг-бүлө ээзи.
  - Олга Ойдуловна Монгуш — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
  - Ортан Күжүпеновна Монгуш — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
  - Сенди Давыттыковна Монгуш — «Октябрь 30 чыл» колхозтун ажилчыны.
  - Хураганмай Докпейевна Монгуш — Чадаанынң № 3 ортумак школазының ажилчыны.
  - Васенья Дуунуковна Ондар — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
  - Оюма Намзыкейевна Ондар — «Сут-Хал» суурда өг-бүлө ээзи.
  - Сергеймаа Сундуловна Ондар — Тесе-Хая суурда өг-бүлө ээзи.
  - Чүеш Өктөк-ооловна Ондар — «Алаан-Маалыр» школазында башкы.
  - Маспун Хүргүл-ооловна Ооржак — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
  - Серен Намдаповна Ооржак — «Алаан-Маалыр» школазында башкы.
  - Валентина Чингитовна Сарыгаар — Тесе-Хая школазының башкысы.
  - Нина Ховалдыковна Сарыгаар — «Алаан-Маалыр» совхозтун ажилчыны.
  - Бопула Чамыяновна Сат — «Тыва» совхозтун ажилчыны.
  - Сергеймаа Сундуловна Солунам — Тесе-Хая суурда өг-бүлө ээзи.
- ӨВҮР РАЙОН
- Тос уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Болат Амаргатовна Куулар — Саглынын уруглар саднын ажилдакчызы.
- Сес уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Дадар Донгоковна Ойдуу — Торгалм суурда өг-бүлө ээзи.
- Ады уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Күнзеиша Борбак-Баштыковна Монгуш — Солдуур суурда өг-бүлө ээзи.
- Бичип-Уруг Оодаковна Ооржак — «Кызыл туз» колхозтун ажилчыны.
- Ларый Калгакыовна Ооржак — «Кызыл туз» колхозтун ажилчыны.
- Черлак-кис Данчы-Белековна Саая — «Кызыл туз» колхозтун ажилчыны.
- Кувискаал Седип-ооловна Сат — район аптеказының жижиктиг ажилчыны.
- Беш уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Мандыштай Чүлдумовна Донгак — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчузу.
- Зоя Николаевна Саая — Чаа-Суур суурда өг-бүлө ээзи.
- ТЕС-ХЕМ РАЙОН
- Сес уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Кара-кис Иргитовна Базаа — «Тес-Хем» совхозтун ажилчыны.
- Синреймаа Дажыбаевна Чооду — Самагалдай суурда өг-бүлө ээзи.
- Чеди уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Туня Угер-Боолуевна Чооду — «Тес-Хем» совхозтун ажилчыны.
- Зоя Монгушевна Ямба — районун харылаза белдириниң ажилчыны.
- Ады уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Биллет Угер-Боолуевна Баа-Хөө — Берт-Дар ортумак школазының ажилчыны.
- Александр Дембиреловна Нат — У-Шылаа библиотеказының библотекари.
- Кысылы Урулеевна Шымык — «Тес-Хем» совхозтун ажилчыны.
- Беш уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Чигжирмаа Максисовна Бада — «Чогураа» колхозтун колхозчузу.
- Доржумаа Тараачиевна Даажамба — Берт-Дар суурда өг-бүлө ээзи.
- Чечен Комедовна Хунакаа — «Тес-Хем» совхозтун ажилчыны.
- УЛУГ-ХЕМ РАЙОН
- Чеди уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕННИИ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Ряса Туматовна Кара-Саа — «УТКА 25 чыл» совхозтун ажилчыны.
- Татьяна Сатовна Сандан — Ак-Туруг суурда өг-бүлө ээзи.
- Ады уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Анчымаа Монгушевна Дамчай — «Ак-Туруг» совхозтун ажилчыны.
- Дулуш Дүвөдеевна Дүвөдеева — «УТКА 25 чыл» совхозтун ажилчыны.
- Түлуш Ховалдыковна Монгуш — «Ак-Туруг» совхозтун ажилчыны.
- Беш уругун божаан болган кижизиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫДЫ И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Көкшөндөй Сайыновна Артына — «Ак-Туруг» совхозтун ажилчыны.

Данута Нобилинская — Валас (чурукта) — Польша Улус Республикада ыран зытшикинниң капиталы деп атты алган кара чангыс хөрескен киши бооп турар. Ол човкта чаа амгы үеңиң эң-не чаа хөвирлиг, дык улут «Повстанец велькопольски» деп корабльды хүлээп алган. ЦАФ-СЭТА-ның фотозу.

БКП ТК-ның кыйгыры

СОФИЯ. (СЭТА). Юбилей-жи 1974 чылда Болгарияның ажилчы чоңиры политиктиң болган хүш-ажылы улут кол-дурлушкунуг ашкандан, экономикасы улут чедимши-нерин чеди алган, амьдарды денели улам бедээ. Социализмге Болгарияның үлө-үлө социализмге иштинде амьдарылың шылдамың, капиталың оон күчүлүң база катап дашткы турар деп, чурттуң ажилчы чоңи-рына БКП ТК-ның кыйгы-рында чүгөлап турар. Кыйгырыңа София парлан үндүргөн. Болгар улус беш чылдың өсөлүзү чыныгы тургускан со-рулааларын таарымчалыг бай-дада күсселин эгелээ. Чурт-туң иштинде байдалың алган көрөдө, болгар улустун шуур-коордө, болгар улус-биле ашканд чурттын, иштин алган орунуга бүдүрүлгө, орук ки-ринишиниң, БКП-ни болган оон Топ Комитетин догандыр сырый каттыжымшкынын көргүзүп турар барымдаалыг. Делегей байдалың тодар-гай барымдаазы СЭКП-ниң XXIV съездинин чаралаан Тайбың програмказын амьдар-галга чедимшиң боттан-дырып турары, Совет Эвиле-нин болган өскө-даа социализ-мге чурттарың табың кожа-хөлбө догунуашкын принцип-терин быжылган догундады-рытче улганга иштинде хөмчөгелерин ап турары, СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежневтиң могаж чок, үр-түрүлгө ажил-чоруду-галы бооп турар деп, кыйгы-рында демдегелен.

Бистин социализмге көгүл-дөсү Совет Эвиле-биле кыям ажилдакылга болган кыйгы чокшумулажымшкын, оон чагай сеткилдик дулаан-чызы, акы-дуңма улут чурт-бызе улам быжыг чангыс эң доктаамал орук кирип, күш-түт дегимичени берип келген, берин-даа турар. Ол чангыс этип быжылгаар, совет дур-жулуамың эгертимес бай-лаан өрөңиң болган ажил-лаар — национал, интерна-ционалы эң чүгөлаа согулаалыг бис деп, кыйгырыңа айтылган.

БКП Топ Комитетин партия-нын XI съездине адыр кылдыр 1975 чылда бүтү улустун социализмге чарымч калбартырыңче, алдыгы беш чылдың доостур чылын күш-ажылы улут чедимшиң-ниниң чыл болдуарыңче чурт-туң бугу ажилчы чоңириң кылгырган.

Алыс сеткилден өөрүп четтиришкин

ХАНОП. (СЭТА). Чөпөсеткиң Күштериниң Кол штавының на-чалыгы — СССР-ниң камга-дал министриниң бирги ора-дакчызы армия генералы В. Г. Куликовтун ВДР-ге албаның найырадыг аян-чоруу доо-аудган.

Совет шериг начальниң ВДР-ниң Премьер-министри Фам Ван Донг хүлээп алган. Ханы найыралдык болган дай-ыгыч эл-сепкалы каттыш-тыгылыңга байдалыңа беседа болган.

Совет аячын черинге болган хүлээп алышыңга чүе чү-гуалла тургаш, ВКП ТК-ның Политбюро кежигүү, ВДР-ниң премьер-министриң ора-дакчы болган национал кам-галал министри Во Нгуен Знал вьетнам улуска Совет Эвилелиниң көргүзүп келген болган көргүзүп турар улут болган ажилчы дулаамчызы дээш сеткилден алызыңа ооруп четтиришкиниң СЭКП ТК-га, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң болганы, СССР-ниң чаалаан, улуузуга болган оон Чөпөсеткиң Күштеринге дамчыткан.

Декабрь 28-ге В. Г. Куляков Ханопдан Терези чуртуңче аты-тантылган.

ДЕДЕЛЕГЕЙ ХҮННЕРДЕ

Киленнээшкениң удурланышкын

Күш-ажылың гватемал улус-туң амьдарылың эрте-ажыктары, демократия болган социал делешке дээш мо-гар чок демиселин, Гватемала-ның Куш-ажыл партияның ТК-зын Чингине секретары эң Уберто Альварадон улут казыны — гватемал реакция-нык база бир кемин хөвирт үү-гөткөниң дыршаан, совет кы-жалар, сеткил-сагыштың каны-жыңдан килерип тур деп, ВЦИСП-тиң динчакан дел-елдине чүгөлаан, Виктор Гутьеррести, Бервардо Альва-радо Монсонун, Марио Сильва Хониваны болган орук өскө-даа хой-хөй политиктиң, хөй-иничиниң, профешнал ажилда-кчыларын өлүргөн соода У. Альварадон база өлүрүп кааны гватемал реакцияның дүржөк кара сагыштың база бир үлгүлүк болган.

Эш Уберто Альварадон өлүрүп каан үлгүлүк миллион-миллион совет ажил-ши-чериниң өмүңгөндөк деле-гейде киленнээшкениң буруу шапкан, гватемал патриоттарың иште-сүрүрүн, чуртка мас-салыг, дерин үлгүлүк иштин-терин, террорун союздарың иштинтерип негез.

ЧУГУЛА БОЛУШКУН

БОНН. (СЭТА). Барын-гер-ман коммунистер «Герман Ком-мунист партияның иделел-зин» эрттерипере белеткек ажилан чорудуп турар. Ол и-делел ГФР-ниң делешкелик болган демократтыг күстери-нин амьдарылыңа чачылчан болушкуну бол берген. Ук и-делел январь 18-тен 25-ке чедир эрттерип деп, «Эйзер-пайт» сулу динчакан.

Неделя эрттерипери төпте-ри улут-улут хоорайлар — Гамбург, Бремен, Дортмунд, Эссен, Ганновер болган оон-даа өскөсөр болур. Ады хуралдар болган шуур-ганавар эрттерип, Герман Ком-партияның ажил-чорудуламы, согулааларын көргүдөк деле-гейер органицаастар.

Неделя чорудар ажилдар амьдары чоннара ГФР-ниң салдары күштелдирер, оон хүрээленин быжылгаар болган партияга чаа-чаа кежигүүнөр кирип алыр, барын-герман коммунистерниң төп парламента органы — «Эйзер-пайт» сулу-нуң номуктударының сайын көвүдөдөр кол сорулгалыг.

«ГФР иделел» Европада дүшүүрүлүк байдалды чачы-рылганы болган айың чок чорук дээш, социализмге чурт-туң чачылган хөрескелерин чачы-рылганы чок күсселин дээш, делегей байдалың дүшүүр-лүзүн чачырылганын шак-тыктарыңче чүткүлдүг реак-цияның кажарашкынарыңа удуз демиселе барын-герман коммунистер, чурттуң деп-шиңгелдиг бугу күстериң улам мобилизастарыңа барган бо-лур.

Ук неделя монга ажил-ши тымыктыгыңа удуз дөм-дө-дө хөмчөгелерин доп-доран алыр, эртерестер улгандырып со-кулар дээш ажилчы чоңи-риниң эрте-ажыктарың комму-нистерниң чачылган чок кам-галал турарын идергелеп көр-гүсөр база бир кол сорулгалыг.

Фудзиямадан 90 катан бедик

ТОКИО. (СЭТА). Японияга асха үнең хөвчөк күдүлдөш, саарылгада асха көстүп чор-бана хөмчөлдүг көвүдөн.

Япон банкының динчаканым булгаар алдыга, чүтү-бүрү үлөтүп асха саны эмге-хала-жок — 3,5 миллиард болурун-га четкен. Чингелет сайзы көрөгө, Японияның ам сары-у-гада бугу асханың чангыс чег-зе бөсө салыңар болза, 340 километр бедик бөрү кийик.

Японияның эң бедик даа — Фудзиямадан оон бедик барык 90 катан аажык болурун.

Японияның чаалааны он муң иена үнең савзын асха үндүргөніңиң соода 16-ла чыл өрткөн. Ол асхалар бугу са-зын асханың 80 ажыг хуузу бооп турар-даа бөд, асха саа-рылганының чогулгалыг болу-рун хандыра албайн турар. Ам оон-даа улут үнең савзы асхалар үндүрер дуга-йында уугаалар динчакан ту-рар аларган.

АНГЛИЯ. Лондонда «Гувер» компания-нын бүдүрүлгө чериниң ажилчылары ажил төдөриңиң улгандырып болган ажил-лаарың ителелдерин күтүлгөсүн чедиле алыр дээш ажил-ши сокуламыңкыңа кыла-ганар. Ажил сокуламыңкыңа шакты-таар дээш бүдүрүлгөңиң баштаар чериниң кылган бугу орадакчымыңкыңа бууран дүшкөт. Профешналиң бугу ителел-дерин күтүлгөсүн асха алыр ажилчылар иштинтерип-биле иделелденер.

ЧУРКУТА: ажил сокуламыңкыңа төлө-лекчиери. (СЭТА-ның фотохрониказы).

Школячыларның дыштанылгасы эгелээн

АК СЕТКИЛ БОЛГАШ АДААРГАЛ

Ийн уругулар Ирей, Кадай чурттан чорун тур. Бодуун, топтук Ирейниң уруу Алена...

Клас хенгит Аленага адаарган Настя адьскак, чиксек, адыррак, өрөңөр хөөн чок...

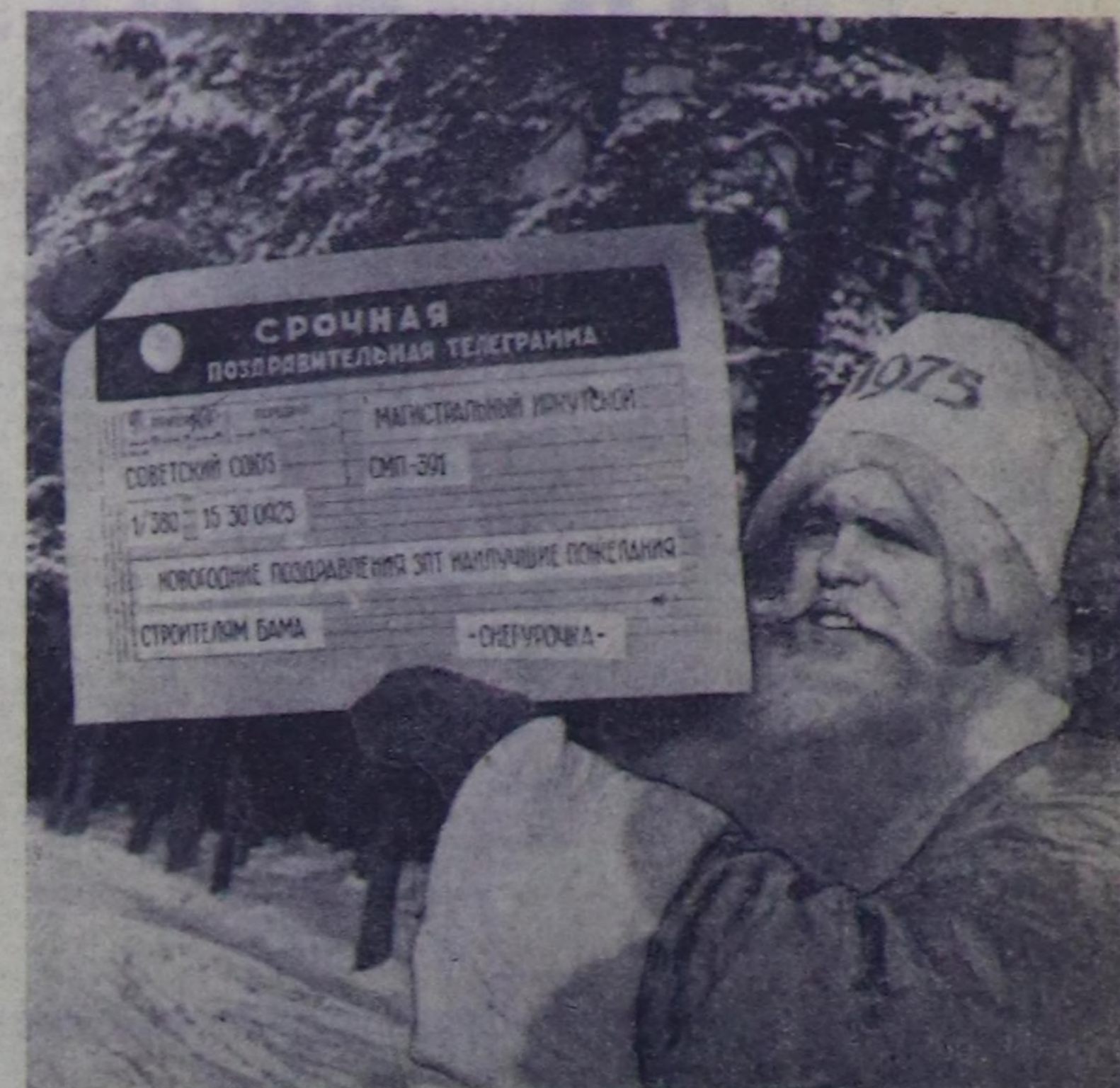
нап турар. Аныяк артист И. Кирдашкина ак сеткилдиг Аленаңың өвүр-хөвириниң...

Бистиң календарывыс

Чурттаары дээрге АЖЫЛДААРЫ ОЛ

Композитор Дмитрий Борисович Кабалевский 70 харлап турар. Оң ажал хуну чай-кызыл чок...

сөздөрүнө чогаалдар дээң композиторунуң калдыг чогаалдары чок дээр. Кабалевскийниң музыкамы...

ИРКУТСК ОБЛАСТЬ. Магистральный суурда «Ангара-тудук» эргеледиң тудук...

участку тудук-монтаж амыдарының планын ноябрьда-ла күсеткен.

Соок Ирей Магистральныйга өөрүкү маңайлап, белестерин, байыр чеңиреп келген.

УРУГЛАРГА КИНОЛАР

Узустан чажырып тургаш шалга октагынган дараңнаар берге дайынчың хөңүрү...

«Турменфильм» студияның урууларга «Мээң өңүмү Мелекуш» деп фильмин школячыларның дыштанылгасының үзүндө үнүп эгелээр.

«Турменфильм» студияның урууларга «Мээң өңүмү Мелекуш» деп фильмин школячыларның дыштанылгасының үзүндө үнүп эгелээр.

С. СЕРЕН-ООЛ.

чоогуңда конгул-куйларга тургустунган партизан отрядының командири Белаес ону хоорайга артып калган, «отрядтың кара, кулаз» бооп, харылаачы болурун дагыр.

СОРУЛГАЗЫН ТОДАРГАЙЛААН

Буруңу хун Кызылга республиканың «Спартак» болгаш «Урожай» эки тура спорт нитилелдеринин каттыккан пленуму болуп эрткен.

РАЙОННУН ШИЛИНДЕКТЕРИ

Тээң ортумак школязының спорт залына районнуң ортумак школярының арзынага волейбол маргылдаазы болуп эрткен.

СОНУРГАКТАРГА ҮНҮП КЕЛЗЕ-ЛЕ АКУЛА

Эрике хоралы үндүр төрөпчилээң дыртыг түгүтүп ууп чалай-чалай мөөрөш шимээрээң, балыктар чораш келген судно үстөр черинче чылар-чыбыс союстап кел чоран.

ЧЕМПИОННАР

Шымдраа талазы-биле СССР-ин чемпионун илердиндигиң 42-ги маргылдаазы чоокта чаа доозулган болгаш оон чылдыг түңнелин кызып болур.

ТУҢНЭЭШ, СОЛУН НЕДЕЛЯДА

Бир эвес Талыга тилекчиңиң «шанилдары» чаа чүдө болбас-даа болза, Беаявскийниң тилектеги дыма чууга болган.

РАЙОННУН ШИЛИНДЕКТЕРИ

Тээң ортумак школязының спорт залына районнуң ортумак школярының арзынага волейбол маргылдаазы болуп эрткен.

ЧААСКААН-НА ОРКЕСТР

«ЭМИ-1» шаниво дег класстыңың. Бичамчык, оңд эдискеринче урбс болза, кижжи оон үнүндө албас.

РАЙОННУН ШИЛИНДЕКТЕРИ

Тээң ортумак школязының спорт залына районнуң ортумак школярының арзынага волейбол маргылдаазы болуп эрткен.

РАЙОННУН ШИЛИНДЕКТЕРИ

Тээң ортумак школязының спорт залына районнуң ортумак школярының арзынага волейбол маргылдаазы болуп эрткен.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделиниң Ном үндүрөр чер, полиграфия болгаш ном сазыныңың талазы-биле эргелединиң типографиясы.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделиниң Ном үндүрөр чер, полиграфия болгаш ном сазыныңың талазы-биле эргелединиң типографиясы.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделиниң Ном үндүрөр чер, полиграфия болгаш ном сазыныңың талазы-биле эргелединиң типографиясы.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделиниң Ном үндүрөр чер, полиграфия болгаш ном сазыныңың талазы-биле эргелединиң типографиясы.

СПОРТ ШКОЛАЗЫ

Бөгүн республиканың хөгжүм-шиңи театрына А. Гаардолович «Аңчы-Кара биле Аңгы-Чечек» деп тоол-шиңи тыва дылга болур.

ДЫШТАНЫЛГА БОЛГАШ ЧАА ЧЫЛ ХҮННЕРИНДЕ

Бөгүн республиканың хөгжүм-шиңи театрына А. Гаардолович «Аңчы-Кара биле Аңгы-Чечек» деп тоол-шиңи тыва дылга болур.

Table with columns for time, event name, and location. Includes events like '12.00 - Дамчыдылгалар про-граммасы', '12.05 - Медээлер', etc.

КИНОТЕАТРЛАРГА

Table with columns for cinema name, showtimes, and program. Includes 'ДЕКАБРЬ 29-ТА МОСКВАДАН', 'ДЕКАБРЬ 30-ДЕ КЫЗЫЛДАН', etc.